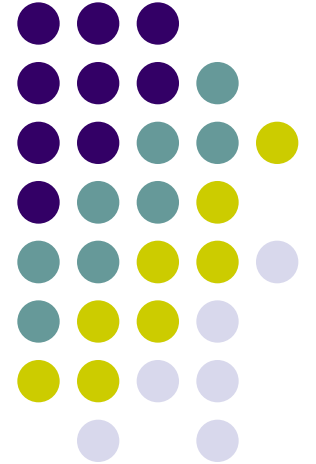

ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER

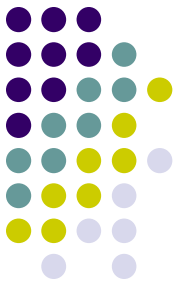

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (İDÇS) NEDİR?

- İklim değişikliğine neden olan **sera gazı salımlarını (SGSler) azaltmaya yönelik eylem stratejilerini ve yükümlülüklerini, İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (İDÇS)** düzenlemektedir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (İDÇS) NEDİR?

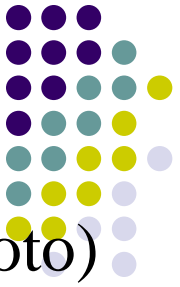
- **Haziran 1992'de Rio'da gerçekleştirilen Yerküre Zirvesi'nde (UNCED) imzaya açıldı ve Mart 1994'te yürürlüğe girdi.**
- **190 ülke ve Avrupa Birliği taraf olmuştur.**
- **Uluslararası anlaşmalar içinde en geniş sayıda ülkenin taraf olduğu anlaşmadır.**

1-KYOTO PROTOKOLÜ

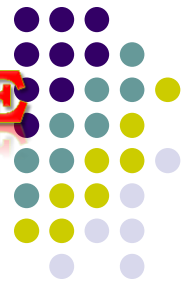
- Kyoto Protokolü, sera etkisi yaratan gazların **salımlarını (emisyon)** kısmak üzere sanayileşmiş ülkelere çeşitli hedefler belirleyen uluslararası bir anlaşmadır. Sera etkisi yaratan gazlar kısmi de olsa, küresel ısınmanın yani küresel ısının yeryüzündeki hayatı tehdit edecek derecede artmasının nedenleri arasında gösterilmektedir.
- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sözleşmesi (BMİDS) 1992 Rio Konferansı'nda imzaya açılmış ve **21 Mart 1994'te** yürürlüğe girmiştir. Küresel ısınmanın önlenmesi için sera gazlarının sınırlandırılmasını öngören bu çerçeve anlaşma **herhangi bir bağlayıcı indirimi** hedeflemiyordu.

KYOTO PROTOKOLÜ

- ✓ BMİDS 3.Taraflar Konferansı'nda (Japonya-Kyoto) çerçeve anlaşmanın eki olma niteliği taşıyan Kyoto Protokolü (KP) kabul edilmiştir.
- ✓ KP taraf olan sanayileşmiş ülkelere, 2008-2012 yılları arasında 1990 seviyesine göre belirli bir sera gazı indirim hedefine ulaşmayı şart koşmuştur.
- ✓ Ortalama **%5.2** olan bu indirim hedefi ülkelere göre değişmektedir.
- ✓ En yüksek hedefe sahip olan AB'nin indirim hedefi **%8**'dir. Düşük salım oranına sahip bazı ülkelerinse, bu oranları yükseltmesine izin verilmiş durumdadır.

KYOTO PROTOKOLÜ'NÜN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ

2 Koşula bağlı olarak,

a) Protokolün 55 ülke tarafından onaylanması

b) 1990 yılında hesaplanan toplam CO2 emisyon miktarının en az %55'inden sorumlu EK-I ülkelerinin 55 ülke içerisinde yer alması

KYOTO PROTOKOLÜ

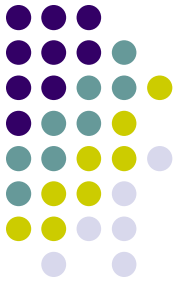
- Protokol, **16 Şubat 2005** tarihinden itibaren yasal olarak bağlayıcı nitelik kazanmıştır. Ancak, yürürlük kazanması 2 koşulun sağlanmasıyla mümkün olabilmiştir:
 - * Anlaşmanın **en az 55 ülke** tarafından imzalanması
 - * Anlaşmanın **«EK 1»** ülkeleri olarak adlandırdığı salım oranlarını düşürmek üzere belirli hedefler verilen ülkelerin, yani dünya çapındaki salımların **en az %55'inden** sorumlu olan ülkeler tarafından imzalanmasıdır. Bunlar, OECD üyelerinden ve Sovyetler Birliği içinde yer alan ülkelerin oluşturduğu, dünyanın zengin ülkeleridir.

KYOTO PROTOKOLÜ

- İlk hedefe, 2002 yılında ulaşılmıştır. Fakat ABD'nin ve Avustralya'nın protokole katılmama kararının ardından, 2. koşulun sağlanması, Rusya'nın tutumuna bağlı olmuştur. Rusya 18 Kasım 2004'te nihayet protokolü imzalamış; böylece, Kyoto Protokolü, bundan 90 gün sonra 16 Şubat 2005'te yürürlüğe girmiştir.
- Rusya'nın protokolü destekleme kararını belirleyen etken, görünüşe göre, **ekonomik maliyetten çok politik fayda** olarak gözükmektedir. Protokole imza attığında, Dünya Ticaret Örgütü'ne katılımı için Rusya'nın arkasındaki AB desteğinin artacağı beklenmektedir.
- Öte yandan, Kyoto'nun Rusya'nın ekonomik büyümesini kötü etkileyeceği yönünde kaygılar da mevcuttur.

KYOTO PROTOKOLÜ

- Sanayileşmiş ülkeler, 1990'dan 2000'e kadar, toplam salımlarını %3 oranında azaltmış durumdadır. Fakat bu düşüş, aslen eski Sovyet ülkelerinin ekonomilerindeki çöküşten kaynaklanmakta dahası, bu düşüş zengin ülkelerdeki %8'lik artışı da maskeleymektedir.
- Birleşmiş Milletler (BM), sanayileşmiş ülkelerin 2010 yılı için belirlenen hedeften fazlasıyla saptığını söylerken, 2010'daki salım oranının, 1990'dakinin %10 üzerinde olacağını tahmin edilmektedir.

KYOTO PROTOKOLÜ-Eleştiriler

- İklimle uğraşan birçok bilim adamı, Kyoto Protokolü'nde belirlenen hedeflerin, sorunun yalnızca yüzeyine temas edebildiğini belirtmektedirler.
- Anlaşma sanayileşmiş ülkelerin salımlarını %5 oranında düşürmeyi hedeflerken, iklimle uğraşan birçok bilim adamı, küresel ısınmanın dehşetli sonuçlarının önünü alabilmek için, katılımcıların salımlarını %60 oranında azaltması gerektiğinde hemfikirlerdir.
- Bu durum, anlaşmanın bir işe yaramadığı ve ABD'nin desteğinden yoksun kaldığında, geri kalmış bir anlaşma olacağı yönünde eleştirilere neden olmuştur.

KYOTO PROTOKOLÜ-Eleştiriler

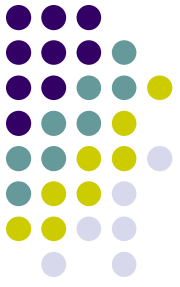
- ❑ Gedikleri olmasına karşın, Kyoto'nun yokluğu felaket olur, zira Kyoto'nun ilerideki görüşmeler için bir çerçeve oluşturduğu da bir gerçektir. Bu tür bir çerçevenin yeni baştan oluşturulması, bir 10 yıl daha alabilir.
- ❑ Yoksul ülkelerin çoğu anlaşmaya imza atmışlar ve gelişmekte olan ülkelerin özel hedefleri tutturma yükümlülüğü yok, ancak salım düzeylerini bildirmek ve ulusal çapta iklim değişikliğini hafifletme programları geliştirmek zorundadırlar.
- ❑ Devasa nüfusları ve büyüyen ekonomileriyle geleceğin büyük çevre kirleticilerinden olmaya aday Çin ve Hindistan ise, protokole imza atmışlardır.

KYOTO PROTOKOLÜ

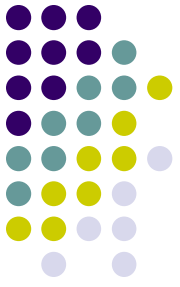
- *Salım değiş tokuşu*, ülkelerin üzerinde karara varılmış sera gazı salım düzeylerinin alım satımına izin verilmesi demektir. Çevreyi yüksek düzeyde kirleten ülkeler, gerçekleşenden daha fazla salım düzeyi hakkı olan ülkelere kullanılmamış «kredileri» alabiliyorlar.
- Pek çok zorlu görüşmenin ardından varılan bir kararla, ülkeler artık çevrenin karbon emme özelliğini artıran etkinlikleri karşılığında da kredi kazanabiliyorlar.
- Ağaç dikme ve toprağın korunması gibi bu etkinlikler, ülkenin kendi topraklarında ya da aynı ülke tarafından bir gelişmekte olan ülkenin toprakları üzerinde uygulanabilmektedir.

KYOTO PROTOKOLÜ ve TÜRKİYE

- **1992-1995 döneminde yapılan toplantılarda**
- **TÜRKİYE’NİN TALEBİ:**
 - Gelişmiş ülkeler kategorisinden ayrılmak ,
 - Özel koşulları dikkate alınarak kendisine bazı kolaylıklar sağlanması koşuluyla Eklerde kalarak Sözleşmeye taraf olacağını bildirmiştir.

KYOTO PROTOKOLU ve TÜRKİYE

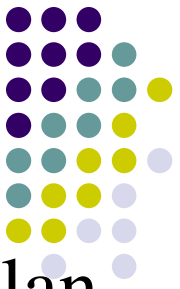
Türkiye'nin Ek II'den çıkararak İDÇS'ye bir Ek I ülkesi olarak taraf olma isteği, **29 Ekim-6 Kasım 2001 tarihlerinde Fas'ın Marakeş kentinde yapılan 7. Taraflar Konferansı'nda** kabul edildi.

KYOTO PROTOKOLU ve TÜRKİYE

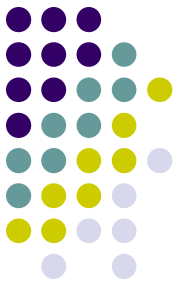

- Rio Zirvesinde sözleşmeye imza atmamıştır.
- Bir OECD ülkesi olduğu için **Ek 1 Listesinde** yer alan Türkiye, EK 1 listesinden çıkmak için lobi yapmıştır.
- EK 2 listesinden çıkmış (yükümlülük için EK1 yeterli)
- Sözleşmeye imza atmadığı için aktif olarak Kyoto görüşmelerine katılmayan Türkiye Protokole taraf olmamış ve yükümlülük altına da girmemiştir.
- 2004 yılında sözleşmeyi doğrudan Meclisten geçirmiştir
- Küresel ısınma konusunda her zaman yavaş davranan ve zaman kazanmaya çalışan bir ülke olmuş.

KYOTO PROTOKOLU ve TÜRKİYE

- Sözleşmenin getirdiği en önemli yükümlülük olan sera gazı envanterini ancak 2006 yılında, yani sözleşmenin imzalanmasından 14 yıl sonra Birleşmiş Milletlere sunabilen Türkiye'nin bu envanterle 1990-2004 yılları arasında sera gazlarını 170 milyon tondan 357 milyon tona çıkardığı ve %110 artışla rekor kırdığı ortaya çıkmıştır.
- Bu rakamlarla %1.3 lük paya sahip olduğu ve dünyanın en fazla sera gazı üreten 13. ülkesi olduğu ortaya çıkmıştır.

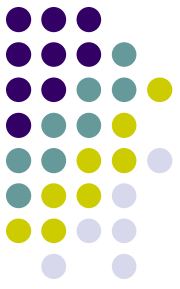
➤ TBMM tarafından **05 ŞUBAT 2009** tarihinde kabul edildi

➤ 243 kabul
3 Red
6 Çekimser

➤ 17.02.2009 tarihinde 27144 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

Türkiye, 26 Ağustos 2009

**tarihi itibari ile
Kyoto Protokolü'ne
resmen taraf olmuştur.**

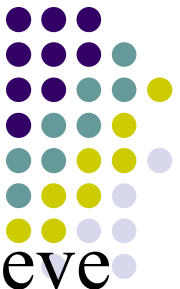

Kiři baři sera gazı emisyon deęerleri (ton CO2 eřd.):

- Amerika : 19,1 (2007 yılı)
- Kanada : 17,4 (2007 yılı)
- Rusya : 11,2 (2007 yılı)
- OECD : 15,0 (2007 yılı)
- AB-27 : 10,2 (2007 yılı)
- Çin : 4,6 (2005 Yılı)
- Hindistan : 1,2 (2005 Yılı)
- Türkiye : 5,3 (2007 Yılı)

Kaynak: Uluslararası Enerji Ajansı (IEA)

2-Biyolojik Çeşitlilik Çerçeve Sözleşmesi

- Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Çerçeve Sözleşmesi, 1992 yılında Rio Konferansı'nda imzaya açılmıştır. Ülkemiz **1992 yılında** bu sözleşmeyi imzalamış, 1996 yılı Aralık ayı itibarı ile de onaylama işlemlerini tamamlayıp resmen taraf olmuştur.
- Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi hızlı ve geniş tabanlı bir katılım kazanmıştır. Rio Konferansında 150'den fazla ülke anlaşmaya imza koymuş ve o zamandan beri 175'ten fazla ülke ise bu anlaşmayı onaylamıştır.

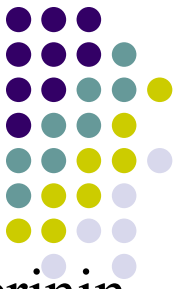
Biyolojik eřitlilik ereve Sözleşmesi

Bu Sözleřme'nin ** temel amacı** bulunmaktadır:

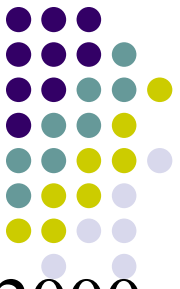
1. Biyoçeřitlilięin korunması,
2. Biyoçeřitlilik bileşenlerinin sürdürülebilir olarak kullanılması,
3. Genetik kaynakların ticari ve diğer kullanımlarından doğan kazançların adaletli ve eşit bir yolla paylaşılmasıdır.

3-Birleşmiş Milletler Cartagena Biyogüvenlik Protokolü

- Genetik yapısı değiştirilmiş canlıların ve metabolik ürünlerinin kısa ve uzun vadede ekosistem üzerinde yapabileceği etkiler konusunda duyulan tereddütler, 1992 yılında yapılan Rio Konferansında dikkate alınmış ve
- Bu konferansın bir çıktısı olan Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinde,
 - Hem ulusal önlemler almak ve
 - Hem de uluslararası bağlayıcılığı olan bir protokolün hazırlanması kararlaştırılmıştır.

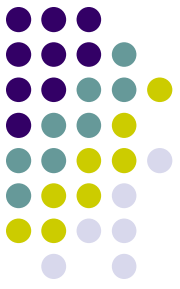
Birleşmiş Milletler Cartagena Biyogüvenlik Protokolü

- 1996 yılında başlayan bir sürecin sonunda 29 Ocak 2000 tarihinde BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesine ek protokol olarak kabul edilmiş ve
- 24 Mayıs 2000 tarihinde imzaya açılmıştır. Protokol, **Temmuz 2002** tarihi itibarıyla aralarında ülkemizin ve Avrupa Birliği üyelerinin de bulunduğu 100 ülke tarafından imzalanmış ve
- Dünyada 11 Eylül 2003 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.
- Cartagena Biyogüvenlik Protokolü, 17.06.2003 tarihinde T.B.M.M.'de görüşülerek 24.01.2004 tarihinde ülkemizde yürürlüğe girmiştir.

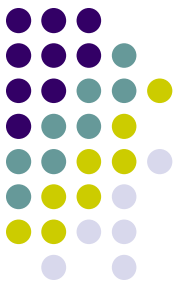
Birleşmiş Milletler Cartagena Biyogüvenlik Protokolü

Protokolün amacı;

- Çevre ve Kalkınma Hakkındaki Rio Deklarasyonu'nda yer alan ön tedbirci yaklaşıma uygun olarak,
- İnsan sağlığı üzerindeki riskler göz önünde bulundurularak
- Özellikle sınır ötesi hareketler üzerinde odaklanarak,
- Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı üzerinde olumsuz etkilere sahip olabilecek ve
- Modern biyoteknoloji kullanılarak elde edilmiş olan değiştirilmiş canlı organizmaların güvenli nakli,
- Muamelesi ve kullanımı alanında yeterli bir koruma düzeyinin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Cartagena Biyogüvenlik Protokolü

Protokolün kapsadığı hususlar

- GDO'ların sınır aşan hareketi öncesinde “ön bildirim” yapılması ve ithalâtı kabul edilen GDO'ların “etiketlenmesi”,
- Gıda ve hayvan yemi olarak kullanılacak GDO ürünlerinin ithalâtından 270 gün önce risk değerlendirmesinin yapılması,
- GDO'ların ekolojik riskleri ile ticareti arasındaki dengelemenin öngörülmesi,
- Protokol ile ticaret antlaşmaları arasında karşılıklı destekleyicilik, bağımsızlık ve aynı uygulama gücünün öngörülmesi.